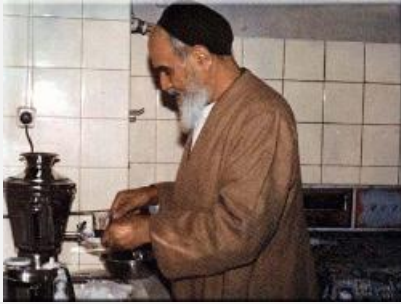

امام خمینی و خانواده

به واقع احترام متقابل، اکسیری است که زندگی خانوادگی را به کانون سعادت و کامیابی مبدل می‌سازد...

احترام به همسر:

به واقع احترام متقابل، اکسیری است که زندگی خانوادگی را به کانون سعادت و کامیابی مبدل می‌سازد. اگر ارتباط همسران و رفتار و گفتار آنان با احترام و تکریم باشد، بهترین آموزشگاه ادب در خانه، این دنیای کوچک، ایجاد خواهد شد و در این آموزشگاه، فرزندان و انسان‌های فردا آموزش خواهند دید. احترام امام به همسرشان چنان مشهود بود که همه اهل خانه به گونه‌ای صحنه‌هایی از آن را ترسیم کرده و در مورد رفتار کریمانه و احترام‌آمیز امام بسیار سخن گفته‌اند؛ از جمله دختر امام می‌گوید:

احترام به همسر

همسر امام که سال‌ها در سایه این آفتاب جهانی می‌زیسته و صندوقچه‌ای از خاطرات و حوادث تلخ و شیرین زندگی امام را در سینه دارد؛ درباره رفتار امام می‌گوید:

"حضرت امام به من خیلی احترام می‌گذاشتند و خیلی اهمیت می‌دادند. هیچ حرف بد یا زشتی به من نمی‌زدند... امام حتی در اوج عصبانیت هزگر بی‌احترامی و اسائه ادب نمی‌کردند. همیشه در اتاق جای بهتر را به من تعارف می‌کردند." به واقع احترام متقابل، اکسیری است که زندگی خانوادگی را به کانون سعادت و کامیابی مبدل می‌سازد. اگر ارتباط همسران و رفتار و گفتار آنان با احترام و تکریم باشد، بهترین آموزشگاه ادب در خانه، این دنیای کوچک، ایجاد خواهد شد و در این آموزشگاه، فرزندان و انسان‌های فردا آموزش خواهند دید. احترام امام به همسرشان چنان مشهود بود که همه اهل خانه به گونه‌ای صحنه‌هایی از آن را ترسیم کرده و در مورد رفتار کریمانه و احترام‌آمیز امام بسیار سخن گفته‌اند؛ از جمله دختر امام می‌گوید:

"برخورد حضرت امام با همسرشان در عین صمیمیت و محبت بسیار محترمانه بود. در تمام مسائل شخصی و خانوادگی نظر خانم محترم بود و ایشان هیچ‌گونه دخالتی در امور داخلی منزل نداشتند."

احترام به سلیقه‌های یکدیگر یکی از بهترین شیوه‌های ایجاد تفاهم در خانواده هاست. امام در زندگی خود از این اخلاق نیکو بسیار استفاده می‌کردند. در احادیث و روایات نورانی ائمه (ع) نیز بحث اکرام و احترام به همسر به عنوان یک اصل اساسی برای استحکام روابط خانوادگی مطرح شده است. امام صادق (ع) در این زمینه می‌فرماید:

"مَنْ اتَّخَذَ امْرَأَهُ فَلَیْکَرْمَهَا. هر کس زنی بگیرد، باید او را احترام کند.

و نیز پیامبر گرامی اسلامی می‌فرماید:

"... اخذتموهنّ علی امانات الله ... شماها زنان را به عنوان امانات الهی گرفتید."

پیامبر می‌فرماید: "آن قدر جبرئیل سفارش زنان را نمود، تا آن‌جا که گمان کردم برای شوهر جایز نیست به زنش اف بگوید". احترام زن در اسلام به گونه‌ای تأکیدی مطرح شده است.

"زن از نظر اسلام میهمان محترمی است که از جنبه احترام، میهمان است و از جهت دخالت در امور زندگی، شریک صاحب خانه (شوهر) و از نظر امور داخلی، مدیر و سرپرست است."

در مورد مصادیق روایات ذکر شده با تأملی کوتاه در زندگانی امام می‌بینیم چگونه این احادیث شریف مورد توجه قرار گرفته و تطبیق با عترت، زندگی ایشان را نورانی کرده است. همسر امام آن‌گاه که از احترام امام به خود سخن می‌گوید، بیان می‌کند:

"تا من نمی‌آدم سرسفره، خوردن غذا را شروع نمی‌کردند. به بچه‌ها هم می‌گفتند، صبر کنید تا خانم بیاید."

در همین زمینه دختر بزرگ ایشان می‌گوید: "اگر بگویم که در طول شصت سال زندگی، زودتر از خانم دستشان توی سفره نرفت، دروغ نگفته‌ام. اگر بگویم کوچک‌ترین توقعی از ایشان نداشتند، دروغ نگفته‌ام. حتی می‌توانم بگویم در طول شصت سال زندگی هیچ وقت یک لیوان آب هم از خانم نخواستند."

احترام فراوانی که امام برای همسر خویش قائل بودند، جزء روش و منش زندگی ایشان شده بود، به گونه‌ای که حتی در تبعید، آن‌جا که همسرشان همراه ایشان نبود، همواره نسبت به وضع خانواده دغدغه‌خاطر داشتند. این مطلب را از نامه‌های آن بزرگوار به فرزندان می‌توان دریافت. امام در نامه‌هایی به فرزند بزرگوارش، مصطفی، از ترکیه (بورسا) چنین می‌نویسد:

"لازم به تذکر نیست که باید با مادر و متعلقین با کمال مهربانی و عطوفت رفتار نمایید، مخصوصاً خدمت کنید به مادر که رضای خدای تعالی در آن است."

میزان علاقه امام به خانواده و به ویژه همسر بزرگوارشان، در نامه‌ها و سخنان و پندهایی که به فرزندان خویش داشته‌اند، کاملاً مشخص و مشهود است.

علاقه امام به همسرشان تا آن جاست که همسر ایشان می گوید:

" احترام مرا نگه می داشتند و حتی حاضر نبودند که من در خانه کار کنم. همیشه می گفتند: جارو نکن. و اگر می خواستم لب حوض روسری بچه را بشویم، می آمدند و می گفتند: بلند شو، تو نباید بشویی. من پشت سرایشان اتاق را جارو می کردم... یک روز وقتی ناهار تمام شد من نشستم لب حوض تا ظرف ها را بشویم. ایشان همین که دیدند من دارم ظرف ها را می شویم، به فریده، یکی از دخترها که در منزل ما بود، گفتند: فریده! بدو، خانم دارد ظرف می شوید حتی وقتی وارد اتاق می شدم، به من نمی گفتند که در را پشت سرم ببندم."

با توجه به تعالیم و دستورهای دین مبین اسلام در روایات و آیات، انجام امور خانه و به عبارت دیگر خانه داری، جزء وظایف واجب زن به شمار نمی آید؛ حتی شیردادن به فرزند نیز بر زنان واجب نیست. انجام کارهای مربوط به خانه از سوی زن جنبه احسان و لطف دارد. اگر متون روایی را بررسی کنیم، می بینیم خدمت زن در خانه مستحب است. چنان که در "وسایل الشیعه" بابی به عنوان "باب استحباب خدمة المرأة زوجها في البيت" وجود دارد. در این باب می خوانیم: "زن صالحه از هزار مرد غیر صالح بهتر است و هر زنی به مدت هفت روز در خانه به همسرش خدمت کند، خدا هفت در از درهای جهنم را بر او ببندد و هشت در از درهای بهشت را بر او بگشاید و او از هر دري که خواست، وارد شود"، پس گر چه امور خانه وظیفه زن نیست، ولی به قصد تقرب به خداوند متعال، وی در انجام آنها باید کوشا بوده، با اخلاص، به امر خانه داری پردازد. در همین کتاب شریف آمده است:

" اگر بانویی با ظرف آبی همسرش را سیراب کند، به اندازه عبادت یک سال که روزها روزه باشد و شب ها در حال عبادت، به او خیر عطا می شود."

اکنون که دانستیم اسلام در مورد "زن" و وظایف او چه دیدگاهی دارد، به سیره عملی حضرت امام بر می گردیم و مصداق بارز برخورد دینی و اسلامی را بررسی می کنیم.

حضرت امام هرگز از همسر خویش توقعی نداشتند و انجام امور منزل را جزء وظایف ایشان نمی دانستند و حتی از انجام برخی از امور خانه توسط همسر خود ممانعت کرده، به فرزندان خویش متذکر می شدند، کارها را انجام دهند.

یکی از فرزندان امام می گوید: " اگر روزی خانم غذا را تهیه می کردند، هر چقدر هم که بد می شد، کسی حق اعتراض نداشت و امام از آن غذا تعریف می کردند. خانم اگر کاری در خانه انجام می دادند، حتی اگر استکانی را جا به جا می کردند و ما نشسته بودیم، امام با ناراحتی به ما می گفتند: شما نشسته اید و خانم کار می کنند! "

یکی از نتایج مهم و ارزشمند احترام به دیگران، آموزش و تعلیم اخلاق نیکو به دیگران و به ویژه کودکان است. آن گاه که مرد در خانه به عنوان همسری وظیفه شناس همواره همسر خود را مورد احترام قرار داده، در مقابل فرزندان از زحمات وی سپاسگزاری کند و نیز زن، مقام همسر را در نظر داشته، با او محترمانه و مهربانانه برخورد کند، فرزندان آن ها نیز، این سنجیه اخلاقی را در زندگی خویش خواهند داشت.

در سخنان فرزندان امام اثر شگرف احترام و تکریم بسیار واضح و بارز است. فرزند امام می گوید: " اگر ما دو سه نفری با هم نزد امام می رفتیم و صحبت می کردیم امام می فرمودند:

چرا این جا نشسته اید و مادران در آن حیاط تنهاست؟ بروید پهلوی مادران صحبت کنید."

ابراز علاقه و محبت به همسر که نماد بارز آن در احترام به او ظهور می کند، فرزندان را نسبت به عظمت مادر آگاه کرده، آنان نیز برخوردی کریمانه و محترمانه خواهند داشت. فرزند امام در جای دیگر می گوید: " (امام) همیشه خیلی به خانم احترام می گذاشتند و خیلی به ایشان اظهار محبت و علاقه می کردند و مقید بودند این اظهار محبت و علاقه را جلوی ما فرزندان علنی کنند."

یکی دیگر از فرزندان امام می گوید:

" یک روز من ایستاده بودم و دخترهایم نشسته بودند. ایشان (امام) با ناراحتی گفتند:

بلند شوید، بروید، مادر شما جلوی شما ایستاده، چرا شما نشسته اید، بلند شوید از جایتان!"

احترام به مادر درمبانی دینی ما بسیار مهم شمرده شده و بر آن تأکید فراوان شده است؛ به همین دلیل پیشوایان دینی و رهبران مذهبی ما این نکات را در زندگی خود رعایت می کردند. بر ماست که به عنوان پیروان آنها دنباله روی شیوه و منش آنها باشیم و رفتار آنها را سرلوحه زندگی خود قرار دهیم.